

Latafug

Internkode: LatR014

Revisionsdato: 07.02.2014

1. IDENTIFIKASJON AV STOFFET/STOFFBLANDINGEN OG SELSKAPET/FORETAKET

1.1 Produktidentifikator

Kjemikaliets navn	Latafug
Produkt type	K35100 Sement/Betong/Mørtel
Deklarasjons-nr	110764
Erstatter sikkerhetsdatablad fra	17.03.2009
Utgave nummer	3.0

1.2 Identifiserte bruksområder for stoffet eller stoffblandingen og bruk som det advares mot

Anvendelse	43.990 Annen spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet.
Anvendelser som frarådes	Dette produktet anbefales ikke for annen bruk enn det som er angitt over.

1.3 Opplysning om leverandør av sikkerhetsdatabladet

Leverandør	LATICRETE NORDIC AS Postboks 165 Kalbakken 0903 Oslo Norway Telefon: +47 23 33 90 00 Fax: +47 23 33 90 01 www.laticrete.no
E-post	info@laticrete.no
Ansvarlig	LATICRETE NORDIC AS
Utarbeidet av	Sensor Chemcontrol AS

1.4 Nødtelefon

Giftinformasjonen: +47 22 59 13 00.

2. FAREIDENTIFIKASJON

2.1 Klassifisering av stoffet eller blandingen

Klassifisering i henhold til 1272/2008EC	STOT SE 3: Spesifikk målorgantoksisitet - enkelteksponering. Skin Irrit 2: Irriterende for huden. Eye Dam 1: Alvorlig øyeskade. Skin Sens 1: Sensibiliserende ved hudkontakt.
--	--

Klassifisering i henhold til 67/548/EEC og 1999/45/EC

Xi; R37/38-43-41

2.2 Merkningselementer

Piktogram

Varselord

Fare

Faresetninger

H335 Kan forårsake irritasjon av luftveiene.
H318 Gir alvorlig øyeskade.
H317 Kan utløse en allergisk hudreaksjon.
H315 Irriterer huden.

SIKKERHETSATABLAD

Latafug

Fortsettelse fra forrige side

Internkode: LatR014

Revisjonsdato: 07.02.2014

Sikkerhetssetninger

P280 Benytt vernehansker /verneklær/vernebriller/ansiktsskjerm.
P261 Unngå innånding av støv/røyk/gass/tåke/damp/aerosoler.
P305 + P351 + P338 VED KONTAKT MED ØYNENE: Skyll forsiktig med vann i flere minutter; Fjern eventuelle kontaktlinser dersom dette enkelt lar seg gjøre; Fortsett skyllingen.
P304 + P340 VED INNÅNDING: Flytt personen til frisk luft og sørg for at vedkommende hviler i en stilling som letter åndedrettet.
P315 Søk legehjelp umiddelbart.
P405 Oppbevares innelåst.
P501 Innhold/holder leveres til godkjent mottaksstasjon for farlig avfall.
P102 Oppbevares utilgjengelig for barn.
P101 Dersom det er nødvendig med legehjelp, ha produktets beholder eller etikett for hånden.

2.3 Andre farer

n/a

3. SAMMENSETNING/OPPLYSNINGER OM BESTANDDELER

3.2 Blandinger

Ingrediens	Identifisering	Klassifisering etter forordning		Vekt-%
		67/548/EEC, 1999/45/EC	1272/2008 (CLP)	
5frikrySTALLINSK silika (Ø > 10 µ)	Ec/Nlp nr: 238-878-4 Cas nr: 14808-60-7	IK	IK	25-50
Portland sement, Cr(VI) < 2 ppm	Ec/Nlp nr: 266-043-4 Cas nr: 65997-15-1	Xi R37/38-41-43	Skin Irrit. 2 Skin Sens. 1 Eye Dam. 1 STOT SE 3 H315 H317 H318 H335	25-50
Kalsiumhydroksid	Ec/Nlp nr: 215-137-3 Cas nr: 1305-62-0	Xi R37/38-41	Skin Irrit.2 Eye Dam.1 STOT SE 3 H315 H318 H335	1-2,5
FrikrySTALLINSK silika (respirabel fraksjon)	Ec/Nlp nr: 238-878-4 Cas nr: 14808-60-7	Xn R48/20	STOT RE 2 H373	0,1-0,25

Tegnforklaring

IK=Ikke klassifiseringspliktig. Xn=Helseskadelig. Xi=Irriterende.
Eye Dam 1: Alvorlig øyeskade.
STOT RE 2: Spesifikk målorgantoksisitet - gjentatt eksponering.
Skin Irrit 2: Irriterende for huden.
STOT SE 3: Spesifikk målorgantoksisitet - enkelteksponering.
Skin Sens 1: Sensibiliserende ved hudkontakt.
Forklaring til relevante fare- og risikosetninger (R og H setninger) finnes i seksjon 16.

Ingredienskommentarer

Alle konsentrasjoner er oppgitt som vektprosent.
Klassifiseringen gjelder for hvert enkelt stoff, ikke for produktet.

4. FØRSTEHJELPSTILTAK

4.1 Beskrivelse av førstehjelpstiltak

Innånding

Symptomatisk behandling ved innånding av støv eller aerosoler. Hvis den skadede ikke puster, gi kunstig åndedrett. Sørg for frie luftveier. Frisk luft, varme og hvile, helst i bekvem halvsittende stilling. Legebehandling ved åndedrettsbesvær.

Hudkontakt

Vask huden med såpe og vann, eventuelt rensekrem. Tilsølte klær må vaskes før de brukes på nytt. Ved tvil eller ved vedvarende symptomer - søk legehjelp.

Øyekontakt

Start skylling umiddelbart, ikke utsett start av skylling for å finne en spesifikk skyllevæske. Skyll også grundig under øyelokkene. Fjern eventuelle kontaktlinser. (Dersom Diphoterine finnes på stedet, så bruk dette istedenfor vann.) Fortsett kontinuerlig skylling i 30 minutter. Kontakt umiddelbart et GIFTINFORMASJONSSENTER eller lege.

Svelging

Kontakt lege omgående og vis denne etikett eller emballasje. IKKE FREMKALL BREKNINGER. Skyll munnen med vann (bare dersom personen er ved bevissthet). Drikk mye vann.

4.2 De viktigste symptomene og virkningene, både akutte og forsinkede

n/a

4.3 Angivelse av om umiddelbar legehjelp og spesialbehandling er nødvendig

n/a

Annen informasjon

Vis dette sikkerhetsdatabladet til tilstedeværende lege.

SIKKERHETSATABLAD

Latafug

Fortsettelse fra forrige side

Internkode: LatR014

Revisjonsdato: 07.02.2014

5. BRANNSLOKKINGSTILTAK

5.1 Slukningsmidler

Passende slukningsmidler

Vanntåke, skum, CO₂ og pulver.
Bruk brannslukningsmiddel som er egnet for forholdene og omgivelsene.

Uegnede slukningsmidler

Unngå rettet vannstråle i slukkingsarbeidet.

5.2 Særlige farer knyttet til stoffet eller stoffblandingen

n/a

5.3 Råd til brannmannskaper

Brannmannskap må bruke standard verneutstyr med flammehemmende jakke, hjelm med ansiktsvern, hansker, gummistøvler og selvforsynt pusteapparat i lukkede rom.

6. TILTAK VED UTILSIKTEDE UTSLIPP

6.1 Personlige forsiktighetsregler, verneutstyr og nødrutiner

Beholdere med oppsamlet materiale skal merkes nøye med korrekt innhold. Bare trent personell bør utføre opprensning ved store utslipp. Bruk egnede verneklær. Bruk verneutstyr som beskrevet i seksjon 8.2 i sikkerhetsdatabladet. Hold mennesker og dyr unna det forurensede området.

6.2 Forsiktighetsregler med hensyn til miljø

Produktet fortynnes raskt til ufarlige mengder.

6.3 Metoder og materialer for oppsamling og rensing

n/a

6.4 Henvisning til andre avsnitt

Se avsnitt 7 for informasjon om sikker håndtering.
Se avsnitt 8 for informasjon om personlig verneutstyr.
Se avsnitt 12 for informasjon om økologi.
Se avsnitt 13 for informasjon om fjerning av avfall.

Annen informasjon

Anbefalingene etter utslipp til vann og land er basert på det mest sannsynlige utslippsscenarioet for dette produktet. Imidlertid kan geografiske forhold, vind, temperatur samt (ved utslipp til vann) retning og hastighet til bølger og strøm i stor grad ha betydning for hvilke tiltak som bør iverksettes.

7. HÅNDTERING OG LAGRING

7.1 Forsiktighetsregler for sikker håndtering

Håndteres i samsvar med god hygiene og sikkerhetspraksis. Brukerveiledningen skal følges for å oppnå sikker bruk og best mulig resultat. Bruk vernebriller/ansiktsskjerm. Brukes bare utendørs eller i et godt ventilert område. Unngå kontakt med øynene, huden og klærne. Bruk egnede vernehansker.

7.2 Vilkår for sikker lagring, samt eventuelle uforenligheter

Oppbevares innelåst. Holdes vekk fra oksiderende stoff, varme og flammer. Oppbevares i tett lukket originalemballasje på et tørt og kjølig sted.

Spesielle egenskaper og farer

Kan gi allergi ved hudkontakt. Fare for alvorlig øyeskade.

7.3 Særlig(e) sluttanvendelse(r)

n/a

8. EKSPONERINGSKONTROLL/PERSONLIG BESKYTTELSE

8.1 Kontrollparametre

Ingrediens	Einecs nr	CAS nr	8 timer		Korttid		Ref.	Anm.	År
			mg/m ³	ppm	mg/m ³	ppm			
Portland sement, Cr(VI) < 2 ppm	266-043-4	65997-15-1	10				Norsk	1	2010
Kalsiumhydroksid	215-137-3	1305-62-0	5				Norsk		2013
FrikrySTALLINSK SILIKA (respirabel fraksjon)	238-878-4	14808-60-7	0.1				Norsk	K7	2013

Anmerkning om tiltaks- og grenseverdier

Norsk = tiltaksverdier og grenseverdier for forurensninger i arbeidsatmosfæren. Hentet fra Forskrift om tiltaks- og grenseverdier.

Anmerkning K: Kjemikalier som skal betraktes som kreftfremkallende.

Fotnote 1: Tiltaksverdien er fastsatt lik verdien for sjenerende støv.

Fotnote 7: Støv som inneholder a-kvarts, kristobalitt og/eller tridymitt vurderes ut fra summasjonsformel. Samtidig må verdiene for sjenerende støv overholdes.

8.2 Eksponeringskontroll

Begrensning av eksponering på arbeidsplassen

Sunn fornuft og sikkerhetsregler skal alltid brukes ved allmenn omgang med kjemikalier. Sørg for at emballasjen er riktig merket for å forebygge uforutsett inntak eller feilaktig bruk. Sørg for god arbeidshygiene. Sørg for bruk av anbefalt verneutstyr og vernetøy. Sørg for tilstrekkelig utsug eller ventilasjon på arbeidsplassen. Unngå kontakt med øyne og hud.

Åndedrettsvern

Bruk P3 -filtre dersom det er mye fint støv (røyk), eller hvor forurensningene er særlig farlige. Bruk P2 filtre mot de fleste typer støv med lav giftighet. P1 filter benyttes kun dersom støvet er ufarlig. Støvfiltre skiftes når det blir tungt å puste gjennom.

SIKKERHETSDATABLAD

Latafug

Fortsettelse fra forrige side

Internkode: LatR014

Revisjonsdato: 07.02.2014

	Den europeiske standardiseringskommiteens (CEN) standarder EN136, EN140 og EN405 angir åndedrettsvernsmasker, EN149 og EN143 angir filteranbefalinger.
Øyevern	Øyespylingsutstyr skal være tilgjengelig, helst også dusjmulighet. Bruk godkjent øyevern. Øyevern skal være i henhold til standarden EN 166.
Håndvern	Beskyttelseshansker av naturlatex, nitril, neopren eller PVC i henhold til standard EN 374-3 anbefales. All informasjon om spesifikke hansker er basert på offentlig litteratur eller hanskeproduzenters data. Hanskenes egnethet og gjennombruddstid vil variere avhengig av de spesifikke bruksforholdene. Kontakt hanskeprodusenten for spesifikke råd ved valg av hansker og gjennombruddstider for ditt bruk. Undersøk og eventuelt erstatt slitte eller ødelagte hansker. Om kontakt med underarmene er sannsynlig, bruk hansker med mansjetter. CE-standardene EN420 og EN374 gir generelle krav, og angir hansketype.
Annen informasjon	Arbeidstilsynet har fastsatt forskrift om bruk av personlig verneutstyr på arbeidsplassen, best.nr. 524. Personlig verneutstyr skal oppfylle kravene som er gitt i forskrift om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr, fastsatt av Arbeidstilsynet, best.nr. 523. Det er god industriell hygienepraksis å unngå hudkontakt mest mulig. Unngå bruk av ringer, klokker e. l. som er egnet til å holde på produktet og derved forårsake hudreaksjoner. Beskyttelseskrem kan hjelpe til å beskytte utsatte hudområder, men kan ikke erstatte hansker. Fjern forurensete klær for å unngå hudkontakt. Etter vask av huden påføres fet hudkrem for å erstatte tapt hudfett. Hold god orden. Spesifikke hygienetiltak: Praktiser god personlig hygiene som vasking etter håndtering av produktet og før spising, drikking og/eller røyking. Vask regelmessig arbeidstøy og verneutstyr for å fjerne forurensninger. Kast tilsølt arbeidstøy og sko som ikke kan vaskes.

9. FYSISKE OG KJEMISKE EGENSKAPER

9.1 Opplysninger om fysiske og kjemiske egenskaper

Form	Pulver, støv.
Farge	Flere farger.
Lukt	Karakteristisk av sement.
Lukterskel	n/a
pH (kons.)	n/a
pH løsning	ca. 12
Smeltepunkt/ frysepunkt	n/a
Startkokepunkt og kokeområde	n/a
Flammepunkt	n/a
Fordampingshastighet	n/a
Antennelighet (fast stoff, gass)	n/a
Øvre/nedre antennelighets- eller eksplosjonsgrense	n/a
Damptrykk	n/a
Damptetthet	n/a
Relativ tetthet	ca. 1,3 g/cm ³
Løselighet(er)	n/a
Løselighet i vann	50% - Delvis løselig.
Fordelingskoeffisient n-oktanol/vann	n/a
Selvantenningsstemperatur	n/a
Nedbrytingstemperatur	n/a
Viskositet	n/a
Eksplosjonsegenskaper	n/a
Oksidasjonsegenskaper	n/a
Lagringstid:	12 måneder på tørt lager..
9.2 Andre opplysninger	n/a

10. STABILITET OG REAKTIVITET

10.1 Reaktivitet	n/a
10.2 Kjemisk stabilitet	Stabil under normale forhold.

SIKKERHETSDATABLAD

Latafug

Fortsettelse fra forrige side

Internkode: LatR014

Revisjonsdato: 07.02.2014

10.3 Mulighet for farlige reaksjoner	n/a
10.4 Forhold som skal unngås	n/a
10.5 Uforenlige materialer	n/a
10.6 Farlige nedbrytningsprodukter	n/a

11. TOKSIKOLOGISKE OPPLYSNINGER

11.1 Opplysninger om toksikologiske virkninger	
For ingrediens	kalsiumhydroksid
LD50 oral	7340 mg/kg (Rotte)
Referanse	American Industrial Hygiene Association Journal. Vol. 30, Pg. 470, 1969.
Akutt giftighet	Innånding av tørt produktet kan være irriterende for luftveiene. Gjentatt eller langvarig innånding av partikler kan forårsake luftveissykdommer. Inntak kan forårsake irritasjon i munn, svelg og fordøyelseskanal.
Hudetsing/ hudirritasjon	Irriterer huden.
Alvorlig øyeskade/ øyeirritasjon	Gir alvorlig øyeskade.
Sensibiliserende ved innånding eller hudkontakt	Kan utløse en allergisk hudreaksjon.
Skader på arvestoffet i kjønnceller	Ingen av kjemikaliene oppført i seksjon 3 er klassifisert som arvestoffskadende (mutagene).
Kreftfremkallende egenskaper	Inneholder kjemikalie(r) som skal betraktes som kreftfremkallende.
Reproduksjonstoksicitet	Ingen av kjemikaliene oppført i seksjon 3 er klassifisert som reproduksjonsskadelige.
STOT - enkelteksponering	Kan forårsake irritasjon av luftveiene.
STOT - gjentatt eksponering	Basert på tilgjengelig data blir ikke kriteriene for klassifisering møtt.
Aspirasjonsfare	Basert på tilgjengelig data blir ikke kriteriene for klassifisering møtt.
LD50 Oral (Rotte)	3050 mg/kg

12. ØKOLOGISKE OPPLYSNINGER

12.1 Giftighet	Ingen kjent økotoksikologisk effekt.
For ingrediens	kalsiumhydroksid
LC50	195 mg/l (Fisk 96 timer)
Referanse	Ufodike, E.B.C., and B.C. Onusiriuka 1990. Acute Toxicity of Inorganic Fertilizers to African Catfish, <i>Clarias gariepinus</i> (Teugals). <i>Aquac.Fish.Manag.</i> 21(2):181-185; Adema, D.M.M.1985. Aquatic Toxicity of Compounds that may be Carried by Ships (Marpol)
12.2 Persistens og nedbrytelighet	n/a
12.3 Bioakkumuleringsevne	Ingen bioakkumulering er indikert. Det forventes ingen skadelige langtidseffekter på vannorganismer.
12.4 Mobilitet i jord	n/a
12.5 Resultater av PBT- og vPvB-vurdering	n/a
12.6 Andre skadevirkninger	n/a

13. DISPONERING

13.1 Avfallsbehandlingsmetoder	
Avfallsgrupper	EAL: 17 01 01 betong. Angivelse av EAL-koder er kun veiledende. Sjekk alltid avfallskoden med henblikk på den aktuelle tilstand produktet befinner seg i. De endelige avfallsgrupper og koder må bestemmes av sluttbruker basert på den faktiske bruken av produktet.
Emballasje	Forurenset emballasje skal behandles som rest-kjemikalier.
Annen informasjon	Rester som ikke kan oppbevares for senere bruk eller resirkulering skal leveres til godkjent destruksjonsanlegg. Unngå hudkontakt. Fare for alvorlig øyeskade.

14. TRANSPORTOPPLYSNINGER

14.1 FN-nummer	n/a
14.2 FN-forsendelsesnavn	n/a

SIKKERHETSATABLAD

Latafug

Fortsettelse fra forrige side

Internkode: LatR014

Revisjonsdato: 07.02.2014

14.3 Transportfareklasse(r)	
ADR/RID klasse	n/a
14.4 Emballasjegruppe	n/a
14.5 Miljøfarer	n/a
14.6 Særlige forsiktighetsregler ved bruk	n/a
14.7 Bulktransport i henhold til vedlegg II i MARPOL 73/78 og IBC-regelverket	n/a

15. OPPLYSNINGER OM BESTEMMELSER

15.1. Særlige bestemmelser og særskilt lovgivning om sikkerhet, helse og miljø for kjemikaliet

Kommisjonsforordning (EU) nr. 453/2010 av 20. mai 2010 om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH) vedlegg II (Vedlegg II - "II").

Europa-parlamentets og rådets forordning (EF) Nr. 1272/2008 av 16. desember 2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og blandinger, om endring og oppheving av direktiv 67/548/EØF og 1999/45/EF, og om endring av forordning (EF) nr. 1907/2006.

Forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer (forskrift om tiltaks- og grenseverdier).

ADR/RID Forskrift om landtransport av farlig gods 2013.

ECHA (European Chemicals Agency) C&L Inventory database.

Kommisjonsforordning (EU) nr 944/2013 av 2 Oktober 2013 (ATP5).

Ex-ECB databasen (<http://esis.jrc.ec.europa.eu/index.php?PGM=cla>).

Avfallsforskriften (miljøverndepartementet) - FOR 2004-06-01 nr 930: Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall.

15.2 Vurdering av kjemikaliesikkerhet

Informasjonen i dette sikkerhetsdatabladet skal ikke betraktes som brukerens egen risikovurdering. Det er alltid brukerens ansvar at alle nødvendige forholdsregler er fulgt for å oppfylle kravene i henhold til lokale regler og bestemmelser.

Annen informasjon

Klassifiseringen av dette produktet er gitt på grunnlag av de foreliggende opplysninger fra leverandøren.

16. ANDRE OPPLYSNINGER

Relevante fare og risiko setninger for hver ingrediens

H315 Irriterer huden.
H317 Kan utløse en allergisk hudreaksjon.
H318 Gir alvorlig øyeskade.
H335 Kan forårsake irritasjon av luftveiene.
H373 Kan forårsake organskader ved langvarig eller gjentatt eksponering.
R-37/38 Irriterer luftveiene og huden.
R-41 Fare for alvorlig øyeskade.
R-43 Kan gi allergi ved hudkontakt.
R-48/20 Farlig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved innånding.

Henvisninger til viktig litteratur og spesielle datakilder

Sikkerhetsdatablad fra leverandøren.

Forkortelser i dokumentet

n/a - Ingen relevant informasjon

Første gang utgitt

31.07.2008

Utskriftsdato

21.02.2014

Annen informasjon

Informasjonen over antas å være korrekt, men inkluderer ikke nødvendigvis all informasjon om kjemikaliet og skal derfor bare brukes som veiledning. Opplysningene i dette sikkerhetsdatabladet er basert på nåværende kunnskap og er ment å beskrive kjemikaliet ut fra et sikkerhetsaspekt, det er ikke å betrakte som en kjemisk spesifikasjon. Det er kundens ansvar å kontrollere at kjemikaliet er egnet til kundens spesifikke bruk.

Revidert og kvalitetssikret av:

Sensor Chemcontrol AS

Storgata 30

3611 Kongsberg

Norge

Tlf: 32 77 06 60

E-post: helpdesk@sensor.as.

--- SIKKERHETSATABLAD i henhold til EU direktiv 67/548/EEC, 1999/45/EC og 453/2010 av 20. Mai 2010 ---